POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1964

1. – På 25 års dagen for afslutningen af den spanske borgerkrig udtaler general Franco, at et socialt, folkeligt og repræsentativt monarki bedst svarer til tidens krav, og han oplyser, at der udarbejdes love, der skal fastsætte statschefens og regeringschefens beføjelser.

Maltas parlament vedtager med 26 stemmer mod 16 et forfatningsudkast med bestemmelser om uafhængighed, bevarelse af monarkiet og medlemskab af Commonwealth.

2. – Forbundskansler Josef Klaus, Østrig, (se 25/2) danner koalitionsregering med socialisterne. Styrkeforholdet i kabinettet mellem folkepartiet og socialisterne er uændret 6:6.

Præsident Jaoa Goulart, Brasilien, flygter til Uruguay (se 26/3). Formanden for deputeretkammeret Ranieri Mazzilli overtager midlertidigt præsidentembedet. I de flg. dage arresteres talrige kommunister og andre venstreorienterede. – 3. Præsident Lyndon B. Johnson lykønsker Mazzilli og erklærer, at det amerikanske folk med bekymring har iagttaget Brasiliens politiske og økonomiske vanskeligheder, og udenrigsminister Dean Rusk erklærer, at Goularts afsættelse har fjernet en fare for Brasilien og dets forfatning. – 11. Parlamentet vælger general Humberto Castelo Branco til præsident for den resterende del af Goularts præsidentskabsperiode (til 31/3 1966).

3. – Pravda offentliggør en tale af partisekretær Mikhail Suslov holdt 14/2 i og godkendt af det kommunistiske partis centralkomité. Talen indeholder en skarp kritik af Kina og det kinesiske kommunistparti. I de flg. dage offentliggør Pravda solidaritetserklæringer fra de kommunistiske partier i en lang række lande. – 11. Ministerpræsident Khrshchev afslutter et officielt besøg i Ungarn, hvorunder han ved flere lejligheder har gjort skarpe udfald mod Kinas kommunistiske parti, som han beskylder for at tilstræbe hegemoni i den internationale kommunistiske bevægelse. I et kommuniqué giver Khrushchev og ministerpræsident Kadar udtryk for, at den vigtigste opgave for de marxistisk-leninistiske partier er kampen for enheden i den kommunistiske bevægelse mod de kinesiske splittelsesforsøg, der har gjort stor skade. – 16. I et lykønskningstelegram til Khrushchev i anledning af hans 70 års fødselsdag forsikrer Kinas kommunistiske parti, at Kina trods meningsforskellighederne i påkommende tilfælde vil stå sammen med Sovjetunionen mod den fælles fjende. – 26. Rumæniens kommunistiske parti offentliggør en erklæring, hvori der rettes en appel til Sovjetunionens og Kinas kommunistiske partier om at indstille de offentlige kamptaler og af alle kræfter arbejde for at genoprette enheden.

Præsident de Gaulle erklærer i et brev til fyrst Norodom Sihanouk, at Frankrig støtter Cambodias ønske om en international konference (se 9/3). Han tilråder Cambodia direkte forhandlinger med Thailand og Syd Vietnam om grænseproblemerne. – 15. SEATO's råd har med 7 stemmer mod 1 forkastet Frankrigs forslag om neutralisering af Syd Vietnam. I et kommuniqué giver rådet (÷ Frankrig) ud-

tryk for håbet om, at Syd Vietnam ved egne anstrengelser og andre landes hjælp vil vinde krigen mod kommunisterne. Fyrst Norodom Sihanouk anmoder rådet om ikke mere at betragte Cambodia som tilhørende SEATO, da dette er uforeneligt med landets suverænitet og uafhængighed. – 23. Premierminister Pompidou udtaler, at da den af Frankrig ønskede neutralisering af Vietnam omfatter både Nord og Syd Vietnam, ville den medføre landets genforening.

Haitis præsident, François Duvalier, erklærer, at han betragter sig som valgt til præsident for livstid.

4. – Præsident Makarios meddeler i en skrivelse til Tyrkiets ministerpræsident Inönü, at Cypern betragter garanti- og forbundstraktaten af 1960 som ude af kraft. – 6. Inönü fastslår, at Cypern ikke ensidigt kan opsige traktaten. – 15. Makarios udtaler under et besøg i Athen, hvor han har haft samtaler med ministerpræsident Papandreou og den tidligere leder af den cypriotiske oprørsbevægelse, general Grivas, at der mellem den græske regering og ham er fuldstændig enighed om mål og midler, og at Grivas til enhver tid kan vende tilbage til Cypern og overtage kommandoen over stridskræfterne. – 20. Hårde kampe især om fæstningen St. Hilarion standses af den cypriotiske regering, og FN-styrker besætter kontrolposter mellem de to parter. Generalsekretær U Thant foreslår en plan, der skal forhindre en gentagelse af kampene og muliggøre ordnede tilstande på Cypern. – 30. Såvel præsident Makarios som vicepræsident Kütchük giver udtryk for tilslutning til U Thants plan, det samme gør den græske regering.

Efter et besøg i Haag af Indonesiens udenrigsminister Subandrio meddeles, at der mellem de to lande ikke eksisterer meningsforskelligheder, som kan hindre venskabelige forbindelser. Samtidig er underskrevet en overenskomst om teknisk samarbejde.

De diplomatiske forbindelser mellem USA og Panama genoprettes (se 9/1). – 16. Præsident Johnson oplyser, at der mellem USA og Columbien er sluttet overenskomst, hvorefter mulighederne for bygning af en slusefri kanal mellem Atlanterhavet og Stillehavet skal undersøges.

Premierminister Ibrahim Nasir gør den britiske regering ansvarlig for antibritiske demonstrationer og kræver fuld uafhængighed for Maldiverne.

6. – Bhutans ministerpræsident, Jigme P. Dorje, afgår ved døden efter et attentat.

7. – Som forberedelse til partikongressen offentliggør den nationale befrielsesfront (FLN) i Algeriet et program, hvis to teser er étpartistat og indførelse af socialisme i to etaper. – 13. Regeringen nationaliserer levnedsmiddelindustrien og kornhandelen. – 21. FLN's kongres har enstemmigt valgt præsident Ahmed Ben Bella til generalsekretær og valgt en centralkomité samt overdraget til Ben Bella selv at udnævne politbureau. Desuden har den godkendt programmet.

10. – Det amerikanske forsvarsministerium meddeler, at 7500 amerikanske soldater vil blive trukket tilbage fra Tyskland. Det drejer sig om tropper, som siden 1961 har været stationeret i Tyskland ud over det aftalte amerikanske NATO-bidrag. – 24. Forsvarsminister McNamara bebuder lukning af 63 baser i USA og andre lande.

13. – Syd Rhodesias premierminister Winston Field demissionerer p. gr. af uenighed i partiet (den rhodesiske front). – 14. danner den hidtidige finansminister, Jan Douglas Smith, der ligeledes tilhører den rhodesiske front, regering, i hvilken han selv – ligesom Field – overtager udenrigs- og forsvarsministerierne.

14. – Det amerikanske forsvarsministerium meddeler, at det amerikanske luftvåben nu råder over 540 strategiske bombemaskiner i stadig beredskab, medens det skønnes, at Sovjetunionen kun har 120 svære og måske 150 mellemsvære bombemaskiner. Desuden råder luftværnet over 750

skudklare interkontinentale raketter, medens Sovjetunionen ikke har 1/4 af dette antal, og over for USA's 192 skudklare Polarisraketter kan Sovjetunionen kun stille et begrænset antal raketter egnet til afskydning fra ubåde. – 17. Forsvarsminister, marskal Malinovski, erklærer i en artikel i Røde Stjerne, at Sovjetunionen er vestmagterne militært overlegen og vil beholde forspringet.

15. – Opstand i Hama i Syrien meldes kunst. – 25. Præsidenten i revolutionsrådet, general Amin el-Hafiz, gør FAR og Irak ansvarlig for uroligheder og strejker i Hama og andre byer. Han proklamerer en ny, midlertidig forfatning med et præsidentråd på 5 medlemmer og et kabinet med en premierminister, der er medlem af præsidentrådet, i spidsen. Revolutionsrådet skal fortsat bestå som lovgivende forsamling. – 27. Det nationale revolutionsråd opsiger forbundstraktaten med Irak af 8/10 1963.

19. – Højreorienterede laotiske officerer afsætter ved et kup i Vientiane den neutralistiske premierminister fyrst Souvanna Phouma. Efter forhandlinger mellem de tre politiske retninger (højre, neutralister og prokommunister), hvori også stormagternes ambassadører deltager, overtager Souvanna Phouma 30/4 igen regeringen og opfordrer de neutralistiske og prokommunistiske ministre til at vende tilbage til Vientiane.

Ministerpræsident Fidel Castro erklærer, at Cuba vil anvende magt, hvis de amerikanske overflyvninger ikke ophører. – 21. Præsident Johnson udtaler, at overflyvningerne er nødvendige for at kontrollere, at der ikke indføres offensive raketter til Cuba, og ethvert forsøg på at standse dem vil blive betragtet som en tungtvejende handling.

20. – Præsident Johnson meddeler, at USA vil gennemføre en væsentlig reduktion af produktionen af fissilt materiale til kernevåben. TASS meddeler, at Sovjetunionen ligeledes vil formindske produktionen af fissilt materiale til militære formål. 21/3 meddeler premierminister Sir Alec Douglas-Home, at Storbritannien for nogen tid siden har besluttet at indskrænke produktionen af plutonium til militære formål.

22. – Præsident Nyerere, Tanganyika, og præsident Karume, Zanzibar, underskriver overenskomst om oprettelse af Den forenede Republik Tanganyika og Zanzibar. Den nye forbundsstat proklameres 27/4.

25. – Ved valget i Malaya til Malaysias føderale parlament erobrer Tunku Abdul Rahmans parti, alliancepartiet, 89 af 104 mandater. Da det i forvejen i Sabah og Sarawak har fået 36 mandater, råder det i det føderale parlament over i alt 125 af tilsammen 159 mandater. Valgresultatet fortolkes som vidnesbyrd om en stærk opposition mod Indonesiens »konfrontationspolitik« over for Malaysia.

27. – Commonwealthminister Duncan Sandys erklærer i underhuset, at det er den britiske regerings mål at give Britisk Guayana uafhængighed, men det ville være uansvarligt at forlade landet i en situation, hvor der så godt som sikkert ville opstå borgerkrig mellem to racegrupper.

28. – Japan bliver medlem af OECD.

Maj 1964

1. – Ministerpræsident Khrushchev advarer USA mod at fortsætte rekognosceringsflyvningerne over Cuba, som kan få de alvorligste følger (se 19/4).

Den sydarabiske Føderation anmoder Storbritannien om forøget militær hjælp for at opretholde ro og orden i Radfanområdet, hvor oprørske stammer får støtte fra Jemen. Præsident Nasser erklærer i en 1. maj tale i Cairo, at målet er at fjerne englænderne fra alle arabiske lande. – 6. meddeler den britiske øverstkommanderende, at den øjeblikkelige fare er afværget.

Højrelederen, viceministerpræsident, general Phoumi Nosavan, meddeler, at ministerpræsident Souvanna Phouma overtager forsvarsministeriet med det formål at forene de væbnede styrker i Laos. – 17. Pathet Lao angriber den neutralistiske general Kong Lae's styrker og besætter de flg. dage alle støttepunkter på Lerkrukkesletten. – 19. Udenrigsminister Butler anmoder Pekingregeringen om at udvirke, at Pathet Lao standser fjendtlighederne, men udenrigsminister Chen Yi afviser 26/5 anmodningen. – 23. Sovjetunionen foreslår i en note til den britiske regering indkaldelse af en konference af de 14 lande, der har underskrevet Genèveoverenskomsten om Laos af 1962. – 25. En talsmand for det amerikanske udenrigsministerium udtaler, at en sådan konference kun vil være til nytte, hvis der forinden er opnået en effektiv våbenstilstand, og Pathet Laotropperne har rømmet de områder, de har besat siden 17/5. Han meddeler, at ubevæbnede amerikanske rekognosceringsmaskiner efter anmodning af den laotiske regering vil foretage flyvninger over Laos for at skaffe informationer til den internationale kontrolkommission.

2. – Philippinerne genoptager de konsulære forbindelser med Malaysia. Det understreges, at dette ikke betyder nogen diplomatisk anerkendelse af Malaysia. – 6. I Djarkarta meddeles officielt, at indonesiske frivillige snart vil blive sendt til grænsen til Nord Borneo rede til at invadere Malaysia. – 30. Det meddeles officielt, at der mellem Malaysia, Indonesien og Philippinerne er opnået enighed om at afholde et nyt topmøde i Tokio. Indonesien er gået ind på at trække sine regulære og irregulære styrker tilbage fra Sabah (N. Borneo) og Sarawak. Det er hensigten at anmode Thailand om at sende observatører, og når disse bekræfter, at tilbagetrækningen er sket, skal topmødet finde sted.

4. – Den såkaldte Kennedy-runde (forhandlinger om toldnedsættelse) begynder i Genève.

5. – Det franske udenrigsministerium meddeler, at regeringen ikke vil gribe ind for at hindre salg af franske lokomotiver til Cuba. – 6. Præsident Johnson udtaler, at USA fortsat vil insistere på, at dets allierede samarbejder med det om blokaden af Cuba, og beklager, at nogle af dem ikke gør det (se også 7/1). – 14. Det amerikanske handelsministerium meddeler, at der herefter til eksport af levnedsmidler og medicinalvarer til Cuba vil blive krævet licens.

Premierminister Inönü erklærer, at forholdet mellem Grækenland og Tyrkiet er en fare for NATO.

6. – Ved en folkeafstemning om en forfatning for et uafhængigt Malta (se 1/4) er der et flertal på ca. 10.000 for forslaget, men ca. 30.000 undlader af stemme, og ca. 9000 stemmesedler er med vilje gjort ugyldige.

7. – Tropper fra Syd Vietnam angriber en landsby i Cambodia. 9/5 beklager S. Vietnams regering grænsekrænkelsen og erklærer, at den skyldes en fejltagelse.

8. – Det kinesiske kommunistparti afviser et russisk forslag (af 7/3) om, at der til efteråret skal afholdes en verdenskonference af kommunistiske partier for at bi-

lægge den ideologiske strid mellem Kina og Rusland.

10. – Det græske kommunistiske parti, forbudt december 1947, ansøger regeringen om at blive legaliseet.

13. – Den italienske diplomat Manlio Brosio vælges til NATO's generalsekretær efter hollænderen Dirk Stikker, der fratræder p. gr. af svigtende helbred. Brosio tiltræder 1/8.

Frankrig standser finansiel hjælp til Tunesien, efter at Tunesien har eksproprieret al jord tilhørende udlændinge. 22/5 protesterer Italien mod ekspropriationen og senere Storbritannien.

Ved præsidentvalget i Panama sejrer regeringspartiets kandidat M. Robles, som til oktober afløser den nuværende præsident Chiari.

14. – Salah-el-Din-Bitar har dannet ny syrisk regering af Baathister og uafhængige. Bitar er samtidig viceformand i præsidentrådet (se 15/4), hvis formand er general Amin el-Hafiz.

Brasilien afbryder de diplomatiske forbindelser med Cuba. Herefter har kun 4 latinamerikanske lande – Bolivien, Chile, Mexico og Uruguay – diplomatiske forbindelser med Cuba.

17. – I en tale på den sudetertyske dag i Nürnberg kræver forbundstrafikminister Seebohm Sudeterland givet tilbage til sudetertyskerne. Forbundsregeringens repræsentant ved mødet, rigsindenrigsminister Höcherl, fastslår, at forbundsregeringen ikke gør krav på fremmed statsområde. – 23. Forbundskansler Erhard har over for Seebohm gjort indsigelse mod hans tale i Nürnberg, »der såvel i udlandet som i forbundsrepublikken har fremkaldt stærk modsigelse og synes egnet til at skabe mistillid til forbundsregeringens politik«.

På det franske kommunistiske partis kongres vælges Waldeck Rochet til generalsekretær i stedet for Maurice Thorez, der overtager en nyoprettet post som partipræsident. I sin afsluttende tale på kongressen angriber Thorez stærkt Kinas kommunistiske parti.

Den finskfødte Otto Kuusinen, medlem af præsidiet for det russiske kommunistiske parti, i 1939 præsident for »den demokratiske finske regering« i Terijoki og derefter til 1956 præsident for den karelske sovjetrepublik, afgår ved døden 83 år gammel.

19. – Efter forhandlinger i London mellem den britiske regering og en delegation fra Nord Rhodesia under ledelse af premierminister Kenneth Kaunda meddeler Commonwealthminister Duncan Sandys, at Nord Rhodesia 24/10 bliver uafhængig republik under navnet Zambia.

20. – Efter samtaler i Tegernsee med førende politikere inden for CDU/CSU erklærer forbundskansler Erhard, at der ikke er nogen modsætning mellem udenrigsminister Schrøders og CSU's udenrigspolitiske anskuelser. – 21. Berlins regerende borgmester, Willy Brandt, udtaler efter et besøg i USA, at man endnu ikke kan tale om en virkelig afspænding mellem Øst og Vest, men det ville være tåbeligt ikke at se en chance også for Tyskland og Europa i en eventuel afspænding.

24. – De første britiske troppeforstærkninger ankommer til Br. Guiana, der hærges af blodige raceuroligheder.

25. – Ministerpræsident Khrushchev afslutter et 14 dages besøg i Ægypten, hvorunder han har deltaget i festlighederne i anledning af færdiggørelsen af 1. etape af Assuandæmningen.

26. – Den socialdemokratiske opposition i Finland beslutter ikke at opløse gruppen og genvælger Aarre Simonen som formand (se 10/3).

Præsident Aref, Irak, og præsident Nassen, FAR, underskriver en overenskomst om virkeliggørelsen af »den fulde enhed« mellem de to lande gennem oprettelsen af et fælles præsidentskabsråd og en fælles militærkommando. I en udtalelse giver de

to præsidenter udtryk for deres bekymring over terrorregimentet i Syrien.

27. – Premierminister Jawaharlal Nehru afgår ved døden, 74 år gammel. Indenrigsminister Nanda overtager midlertidigt premierministerposten.

Et besøg i Japan af en delegation fra den øverste sovjet under ledelse af første viceministerpræsident Mikojan afsluttes. Premierminister Ikeda erklærer under forhandlingerne, at Japan ønsker en fredstraktat med Sovjetunionen på betingelse af, at Japan får de øer i Kurilerne, som det gør krav på, tilbage. Mikojan udtaler på en pressekonference 26/5, at Sovjetunionen under forhandlinger om en fredstraktat er villig til at overveje at tilbagegive øerne Shikotan og Habomai, men ikke andre.

30. – Efter et besøg af udenrigsminister Couve de Murville i Madrid meddeles, at den franske regering erkender Spaniens voksende rolle i den europæiske økonomi og forsvarspolitik. Der er truffet aftale om at forstærke det kulturelle og økonomiske samarbejde og gennemføre regelmæssige meningsudvekslinger.

Pekingregeringen afviser et krav fra Sovjetunionen om deltagelse i den 2. afro-asiatiske konference.

Juni 1964

1. – Cyperns parlament vedtager en lov om almindelig værnepligt. Vicepræsident Fazil Kütchük protesterer og nedlægger veto i henhold til forfatningen, men 4/6 indkaldes de første græske cyprioter. – 21. En repræsentant for Cyperns regering dementerer meddelelser om, at general Grivas (se 4/4) hemmeligt er ankommet til Cypern. FN's sikkerhedsråd vedtager enstemmigt at forlænge FN-operationen i Cypern i 3 måneder til 26/9. Generalsekretær U Thant har udnævnt den indiske general K. S. Thimayya til chef for FN-styrkerne efter general Gyani. – 23. Præsident Makarios indrømmer, at general Grivas har været i Cypern i en uges tid. – 24. Grivas udtaler, at han har tre formål: at skabe enighed mellem de græske cyprioter, fredelig sameksistens med det tyrkiske element, at hjælpe regeringerne i Cypern og Grækenland med at finde en retfærdig løsning, ikke et kompromis, gennem folkeafstemning.

I Honolulu mødes udenrigsminister Dean Rusk og forsvarsminister Robert McNamara med høje amerikanske embedsmænd og officerer for at drøfte situationen i Sydøstasien. – 8. Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at premierminister Souvanna Phouma har godkendt, at bevæbnede jagermaskiner eskorterer amerikanske rekognosceringsmaskiner over Laos (se 1/5). – 21. Det amerikanske forsvarsministerium har bekræftet, at det amerikanske våbenlager i Thailand forstærkes. Den amerikanske regering har tilkendegivet, at USA om nødvendigt vil kæmpe for at forsvare Laos mod kommunismen. – 22. Premierminister Souvanna Phouma opstiller to betingelser for at standse de amerikanske rekognosceringsflyvninger og andre forsvarsforanstaltninger: at Pathet Lao indstiller fjendtlighederne og trækker sig tilbage fra de nylig erobrede områder, og at Nord Vietnams tropper trækkes tilbage fra Laos. – 23. General Maxwell Taylor, chefen for den amerikanske generalstab, afløser Henry Cabot Lodge som amerikansk ambassadør i Syd Vietnam.

EEC's associeringsaftale med 18 afrikanske stater (undertegnet 20/7 1963 i Jaunde) samt EEC-rådets beslutning om associering af de franske og nederlandske oversøiske områder træder i kraft. – 2. Da der ikke har kunnet opnås enighed om fastsættelse af en fælles kornpris, udskyder EEC's råd afgørelsen til 15/12.

– 4. Formanden for EEC's kommission anmoder regeringerne om at overveje deres holdning, for at ministerrådet kan træffe beslutning inden sommerferien.

I Moskva underskriver USA og Sovjetunionen en konsularkonvention, hvorefter der bl. a. kan oprettes flere konsulater i de to lande.

Arabisk bliver eneste officielle sprog i Algeriet. – 15. De sidste franske tropper, bortset fra 10.000 mand i baserne Mers-el-Kebir og i Sahara, forlader Algeriet.

2. – Kongrespartiets parlamentsgruppe vælger enstemmigt minister uden portefølje Lal Bahadur Shastri (se 22/1) til leder efter Nehru. – 9. Shastri danner regering, i hvilken han selv, ligesom Nehru, overtager udenrigsministeriet og ministeriet for atomenergi. Blandt de nye ministre er Nehrus datter, fru Indira Ghandi, der bliver informationsminister.

4. – FN's sikkerhedsråd, der er indkaldt på foranledning af Cambodia, beslutter enstemmigt at sende en mission, bestående af 3 rådsmedlemmer, til Cambodia og S. Vietnam for at undersøge, hvorledes grænseepisoder mellem de to lande kan forhindres (se 7/5).

5. – Bukarest radio tilbageviser angreb i russisk radio mod den rumænske udenrigshandelspolitik og især Rumæniens stilling til Rådet for gensidig økonomisk Hjælp. – 8. Fra Genève meddeles, at Rumænien fører orienterende samtaler om optagelse i GATT. 10/6 meddeles, at den polske regering har udtalt ønske om at deltage i forhandlingerne i Kennedy-runden. Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at der mellem USA og Storbritannien er ført forhandlinger om salg af et atomkraftværk til Rumænien. – 15. Præsident Johnson meddeler kongressen, at han har bemyndiget Export-Import Banken til at yde kreditgaranti for udførsel til Rumænien.

N. Rhodesias lovgivende forsamling vedtager enstemmigt, at landet skal anmode om medlemskab af Commonwealth, når det 24/10 bliver uafhængig republik under navnet Zambia.

7. – Premierminister Sir Alec Douglas-Home har meddelt S. Rhodesias premierminister, Jan Smith, at han p. gr. af modstand fra nogle lande ikke vil blive indbudt til Commonwealth-premierministerkonferencen i juli. – 19. Oppositionspartiet Rhodesia National Party vedtager, at det ikke vil anerkende regeringen, hvis den ensidigt erklærer S. Rhodesia for uafhængigt, med mindre Storbritannien blander sig i S. Rhodesias indre anliggender.

8. – Den brasilianske regering har frataget den tidligere præsident og formand for det socialdemokratiske parti Juscelino Kubitchek hans senatsmandat og for 10 år de politiske rettigheder. – 16. Ca. 80 brasilianske politikere berøves de politiske rettigheder for 10 år. Siden Goularts fald er over 300, anklaget for at være tilhængere af Goulart eller for at have kommunistiske sympatier, blevet fjernet fra det politiske liv.

12. – Under et besøg i Moskva af Den tyske demokratiske Republiks præsident, Walter Ulbricht, underskriver han og ministerpræsident Khrushchev en venskabs-, gensidig bistands- og samarbejdstraktat mellem de to lande. I traktaten garanterer Sovjetunionen Den tyske demokratiske Republiks grænser, Vestberlin betegnes som en selvstændig politisk enhed, og det siges, at en fredselskende, demokratisk tysk enhedsstat kun kan skabes gennem forhandlinger mellem de to ligeberettigede suveræne tyske stater. Den vesttyske forbundsregering erklærer, at traktaten er uden virkning for Sovjetunionens forpligtelser med hensyn til Tyskland og Berlin. – 22. Ulbricht erklærer, at Østtyskland ikke er interesseret i en særlig fredstraktat for Østtyskland med Sovjetunionen. – 26. I en erklæring fastslår de 3 vestmagter, at Sovjetunionen fortsat er ansvarlig for opfyldelsen af de forpligtelser m. h. t. Tyskland, incl. Berlin, som fremgår af 4 magts overenskomsten. Det afvises, at

Vestberlin skulle være en selvstændig politisk enhed; den nære tilknytning til forbundsrepublikken vil blive bevaret. Forbundsrepublikkens krav på alene at repræsentere det tyske folk i internationale anliggender anerkendes. Den endelige fastlæggelse af Tysklands grænser må ske ved en fredstraktat for hele Tyskland, og en genforening af Tyskland ved anvendelse af selvbestemmelsesretten er et væsentligt mål for de 3 regeringer. – Sovjetunionen protesterer i en note til vestmagterne imod, at der 1/7 skal afholdes valg af forbundspræsident i Vestberlin.

15. – Congos premierminister Cyrille Adoula vælges til formand for et i december 1963 dannet moderat politisk parti, der omfatter ca. 50 mindre grupper fra 17 af Congos 21 provinser. – 24. Centralregeringen i Leopoldville meddeler, at der vil blive afholdt folkeafstemning om en ny forfatning i de kommende 14 dage. – Katangas tidligere præsident Moise Tshombe vender tilbage til Congo. 27/6 vender den tidligere præsident i Syd Kassi, Albert Kalonij, tilbage. De har i de flg. dage samtaler med præsident Kasavubu og premierminister Adoula om dannelsen af en samlingsregering. – 30. De sidste FN-tropper forlader Congo. FN's militære indsats i Congo har i de 4 år kostet godt 380 mill. dollars, uden at det er lykkedes at pacificere landet. Premierminister Adoula indgiver sin afskedsbegæring, men udnævnes af præsident Kasavubu til at stå i spidsen for et forretningsministerium, indtil der kan udnævnes en overgangsregering, som skal forberede valg.

18. – FN's sikkerhedsråd vedtager mod 8 stemmer en resolution i anledning af Sydafrikas apartheid-politik. Herefter skal en ekspertkomité af repræsentanter for de 11 lande, der er medlemmer af sikkerhedsrådet, foretage en undersøgelse af muligheder for og virkninger af forholdsregler mod Sydafrika under FN-pagten. Rapporten skal være klar til forelæggelse for sikkerhedsrådet ikke senere end 1/3 1965. Frankrig, Tjekoslovakiet og Sovjetunionen undlader at stemme. Den britiske repræsentant, der stemmer for resolutionen, fremhæver, at hans afstemning ikke på nogen måde forpligter Storbritannien til at støtte tvangsforanstaltninger mod Sydafrika.

20. – USA's senat har vedtaget lovforslaget om borgerrettigheder (se 19/6 1963), der tidligere er vedtaget i repræsentanternes hus.

21. – Topmøde i Tokio mellem præsident Sukarno, Indonesien, præsident Macapagal, Philippinerne, og premierminister Tunku Abdul Rahman, Malaysia (se 2/5) bryder sammen. Det vedtages, at der skal nedsættes en afro-asiatisk mæglingskommission, men Tunku Abdul Rahman stiller som betingelse, at de fjendtlige handlinger mod Malaysia skal ophøre, og præsident Sukarno nægter at give løfte herom.

22. – Cuba underskriver kontrakt om køb af yderligere 500 busser i England (se 5/5).

26. – Den italienske koalitionsregering under Aldo Moro (se 4/12 1963) indgiver sin afskedsbegæring, efter at deputeretkammeret har forkastet et forslag om forøget støtte til private (især katolske) skoler. Kun de kristelige demokrater stemmer for forslaget, de øvrige koalitionspartier (socialister, socialdemokrater og republikanere) undlader at stemme. – 27. Socialister, socialdemokrater og republikanere udsender erklæringer, hvori de bekræfter deres tro på en venstre-centrum koalition og meddeler, at de vil anbefale præsident Segni at opfordre Moro til at danne ny regering.

30. – Ministerpræsident Fidel Castros søster er ankommet til Mexico, hvor hun søger politisk asyl.

DANMARK

April 1964

1. – Under en diskussion i Studenterforeningen i København med formanden for Danmarks kommunistiske parti, Knud Jespersen, kræver Aksel Larsen (s. f.) som en første betingelse for samarbejde 1959-teserne, vendt mod s. f., annulleret. Aksel Larsen erklærer, at s. f. aldrig som det norske s. f. vil være med til at fælde en socialdemokratisk regering.

3. – Kirkeminister Bodil Koch suspenderer med øjeblikkelig virkning sognepræst Harald Søbye, Bloustrød, der i sin påskeprædiken har angrebet kongedømmet, kaldt sin biskop, Leer Andersen, en usling og opfordret til protestmarch mod kapitalismen og NATO.

20 strejkende cigarmagere hos Hirschsprung, som 31/3 nedlagde arbejdet i protest mod en akkord, bliver af arbejdsretten idømt bøder på 125–140 kr., men strejken fortsætter.

4. – Forbundsformand Hans Rasmussen udtaler, at spørgsmålet om økonomisk demokrati kun lader sig løse ad lovgivningens vej. Om de kommende overenskomstforhandlinger erklærer han, at arbejderne må have andel i den værditilvækst i virksomhederne, som de selv ved deres produktion er med til at frembringe, og den næste overenskomst må sikre kortere arbejdstid med fuld lønkompensation.

7. – På Industriforeningens generalforsamling advarer formanden, direktør J. C. Thygesen, mod, at det offentlige overdriver ekspansionen, og fastslår, at der stadig eksisterer en risiko for overophedning af økonomien.

8. – Folketingsmand Herluf Rasmussen har meddelt partiforeningen i Hvidovre, at han under de nuværende forhold inden for s. f. ikke ønsker at kandidere for s. f. ved det forestående folketingsvalg, men at han, hvis intet uforudset skulle indtræffe, fortsætter som medlem af s. f. og dermed af den folkesocialistiske gruppe i folketinget.

10. – Chefredaktør Jens P. Jensen, dagbladet Børsen, modtager opfordring til at lade sig opstille i Sorø amt som kandidat for Venstre ved det forestående folketingsvalg.

Arbejdsretten idømmer de strejkende Hirschsprungarbejdere (se 3/4) en ny bod på 225 kr., og samtidig bliver arbejdet erklæret frit.

11. – På Det konservative Folkepartis repræsentantskabsmøde oplyses, at partiet nu har over 125.000 medlemmer, en fremgang på 7000 i løbet af det sidste år. Folketingsgruppens formand, fhv. minister Poul Sørensen, udtaler, at samarbejdet mellem v. og k. f. er afgørende for, om der består et alternativ til de socialdemokratisk dominerede regeringer. Repræsentantskabet genvælger civilingeniør Ejnar P. Foss som partiets formand.

12. – Statsminister J. O. Krag afviser i en artikel i Aalborg Stiftstidende muligheden af en koalition af s. og s. f. og anser det for tvivlsomt, om landet efter valget kan få en flertalsregering, hvis hverken s. + r. v. eller v. + k. f. opnår flertal, og det sidste er en urealistisk mulighed.

Handelsminister Baunsgaard (r. v.) afviser regeringssamarbejde med k. f.

13. – De tre skandinaviske ambassadører i London har i noter til den britiske udenrigsminister beklaget den ensidige beslutning om nedskæring af SAS's trafikrettigheder i Prestwick (se 9/3).

14. – Fra det nordiske udenrigsministermøde i København udsendes et kommuniqué, der udtrykker dyb bekymring over den sydafrikanske regerings fortsatte uvilje mod at samarbejde med FN. I kommuniquéet tales i øvrigt om støtte til FN's fredsbetonede virksomhed, i hvilken forbindelse der peges på, at der i Danmark, Finland, Norge og Sverige arbejdes med oprettelsen af permanente beredskabsstyrker, der kan stilles til rådighed for FN, og betydningen af, at finansieringsproblemet omkring denne del af FN's virksomhed løses, understreges.

125 cigarmagere hos Hirschsprung nægter at overtage arbejdet ved de maskiner, som de strejkende (se 10/4) har forladt, og får derfor ordre til at forlade fabrikken.

15. – Statsminister J. O. Krag meddeler gruppeformændene, at regeringen har besluttet at udskrive valg til folketinget 22/9.

16. – Hofmarskallatet meddeler, at prinsesse Anne-Marie's bryllup med kong Konstantin XIII finder sted i Athen 18/9.

17. – Der opnås i arbejdsretten forlig i konflikten hos Hirschsprung (se 14/4). Arbejdet genoptages 21/4.

22 – Det udenrigspolitiske nævn godkender regeringens beslutning om at efterkomme anmodning fra FN's generalsekretær om at stille et troppekontingent på 1000 mand og en politistyrke på 40 mand til rådighed for den FN-styrke på Cypern, der er oprettet i henhold til sikkerhedsrådets resolution af 4/3.

Fhv. statsminister Erik Eriksen (v.) skriver i Berlingske Tidende, at vælgerne utvivlsomt vil finde en 5 måneders valgkamp aldeles ulidelig, og opfordrer partierne til at holde igen. Han understreger, at ethvert forsøg på at så splittelse mellem v. og k. f. på forhånd er dømt til at mislykkes.

23. – V. og k. f.'s forslag til beslutning om ophævelse af grundstigningsskylden (se 23/1) forkastes med 82 stemmer mod 65 (v., k. f. og uafh.).

Handelsminister Baunsgaard (r. v.) udtaler ved et møde i Grosserer-Societetet, at man, stående over for valget mellem kildeskat og omsætningsafgift i detailleddet som instrument til hurtig konjunkturpåvirkning, må foretrække det sidste, idet han dog mener, at det i en ikke alt for fjern fremtid vil være nødvendigt at gå over til de i fællesmarkedslandene anvendte tilvækstafgiftssystemer.

26. – Formanden for arbejdsmandsforbundet, Viggo Wivel, udtaler, at et af kravene til den næste overenskomst drejer sig om lønnen, og erklærer, at lavtlønsproblemet blev ikke løst i 1961 og 1963.

27. – Danmark anmoder Fællesmarkedets kommission om en nedsættelse af afgiften på søer.

Repræsentanter for de danske osteeksportører har sluttet aftale med Sovjetunionen om levering af 3000 t ost i løbet af sommermånederne.

29. – Ved 1. behandling af tillægsbevillingsforslaget for 1963–64 kritiserer Poul Møller (k. f.), at en række overskridelser ikke er opført i forslaget, men først dukker op, når statsregnskabet skal til endelig godkendelse.

Finansminister Poul Hansen forelægger i finansudvalget forslag om at indføre rammebevillinger for de enkelte ministerier og styrelser, således at finansudvalget ikke skal tage stilling til de mange enkeltbevillinger.

Finansminister Poul Hansen har nedsat et udvalg til at overveje en reform af reglerne om skattebegunstigelser for privat opsparing.

30. – Forslag om udskydelse af 13. alm. vurdering (se 6/3) vedtages med 123 stemmer mod 1 (den radikale Aage Fogh), medens 6 (uafh.) undlader at stemme.

LO's forretningsudvalg godkender forslaget til nye forhandlingsregler. På grundlag af økonomisk-statistisk materiale m. v. skal der fastlægges en økonomisk ramme for forhandlingerne, og der er enighed om, at det, der bliver gældende for arbejdsmarkedets lønmodtagere, også bør præge indkomstfastsættelsen for andre samfundsgrupper.

Reguleringspristallet for april viser en stigning fra januar på 1,4 points til 104 (104,2) (januar 1963 = 100).

Maj 1964

1. – Statsminister J. O. Krag erklærer i 1. maj taler, at Socialdemokratiet i god tid før valget vil offentliggøre forslag om kildeskat med bevaret skattefradragsret.

Finansminister Poul Hansen erkender, at tjenestemændene siden lønningsloven af 1958 lønmæssigt er sakket agterud for udviklingen på det private arbejdsmarked, men mener ikke, man på nuværende tidspunkt kan sige, om det til april 1965 vil være muligt fuldstændigt at opfylde tjenestemændenes krav.

Forbundsformand Hans Rasmussen vender sig mod oppositionens ønske om at skille arbejdsløshedskasserne fra fagbevægelsen.

4. – Direktør Arne Lund, arbejdsgiverforeningen, udtaler, at der i de nye forhandlingsregler (se 30/4) på to områder ligger et tilbud om en indkomstpolitik, nemlig ved fastlæggelsen af en økonomisk ramme og i appellen til andre organisationer om at tage lignende hensyn.

5. – Statsminister J. O. Krag erklærer, at de gamle tanker om permanent tvungen voldgift må falde væk, efter at arbejdsmarkedets hovedorganisationer er blevet enige om nye forhandlingsregler. Han bebuder, at regeringen i nær fremtid vil nedsætte et bolig- og byggeudvalg.

Forslaget om anlæg af en omfartsvej vest om Randers (se 4/3) vedtages enstemmigt.

8. – USA har anmodet Danmark om at yde bistand til Sydvietnam inden for rammerne af u-landsprogrammet.

Danmark protesterer over for Fællesmarkedets kommission mod fordoblingen af ekstraafgiften på æg fra tredieland og foreslår, at ekstraafgiften kun lægges på æg fra dumpinglande.

9. – Arbejdsminister Dinesen har nedsat et udvalg, der med amtmand S. Wechselmann, Næstved, som formand skal tage stilling til en række principielle spørgsmål vedrørende arbejdsløshedsforsikringen.

10. – Efter at have hørt et referat af forhandlingerne mellem forretningsudvalget og folketingsmand Herluf Rasmussen (se 8/4) beslutter s. f.s hovedbestyrelse at tage en række organisatoriske spørgsmål op til nærmere behandling.

Formanden for Den danske Toldetats Forening, toldinspektør Niels Kjærbøl, udtaler, at tjenestemændene ved de kommende lønforhandlinger er rede til at sætte hele deres styrke ind på at få genoprettet tjenestemændenes økonomiske status i forhold til andre samfundsgrupper.

13. – Nationalbankdirektør Svend Nielsen, der skulle være fratrådt 1/9, har indvilget i at fortsætte året ud.

14. – Forkommandoet for den danske Cypern-bataljon, »Dan-Com«, ankommer til Cypern.

På arbejdsgiverforeningens generalforsamling udtaler formanden, fabrikant Sv. Heineke, at den lovbestemte forøgelse af lønomkostningerne i helhedsløsningens 2. år er en medvirkende årsag til den inflationsfrygt, som igen er opstået.

Nationalbankdirektør Svend Nielsen, der ved sparekasseforeningens årsmøde opgør forringelsen af Danmarks økonomiske status over for udlandet siden slutningen af 1959 til 2,5 milliarder kr., udtaler, at vi er godt på vej ind i et nyt pres på økonomien. Det er derfor farligt at optage lån i udlandet, bortset fra lån, der indgår i statskassen og bliver der, men ikke desto mindre er der i de forløbne 4–5 måneder af 1964 optaget lån i udlandet svarende til over ½ milliard kr. I en omtale af obligationsmarkedet anbefaler han forøgelse af afdragene gennem kortere lån og højere egenkapital i boligbyggeriet.

Handelsminister Baunsgaard erkender, at der er risiko for, at dansk økonomi igen bliver overophedet, men mener ikke, at valutastillingen vil blive forringet i resten af året i samme omfang, som det er sket i de første 4 måneder.

15. – Der er nedsat et udvalg af sagkyndige, der med civilingeniør P. E. Malmstrøm som formand skal overveje foranstaltninger til rationalisering og effektivisering af byggeindustrien, mulighederne for at skaffe flere boliger og bedre fordeling af arbejdskraften (se 5/5).

Trafikminister Lindberg meddeler på et møde med Gladsaxe-Amagerkredsens folketingsmænd, at han har opgivet planerne om en udvidelse af Kastrup Lufthavn. Lufthavnsudvalget vil i stedet undersøge mulighederne for at placere lufthavnen enten på Saltholm eller på sydspidsen af Amager.

20. – Fiskeriminister A. C. Normann fremsætter forslag til lov om Danmarks fiskeriterritorium, hvorefter han bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler herom i overensstemmelse med Londonkonventionen af 9/3 1964. Forslaget vedtages enstemmigt 3/6. Endvidere fremsætter udenrigsminister Per Hækkerup forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af nævnte konvention. Dette forslag vedtages enstemmigt 29/5.

LO og arbejdsgiverforeningen nedsætter et udvalg om revision af samarbejdsudvalgsaftalen.

Politiken meddeler, at Nationalbanken for at undgå diskontoforhøjelse har indført et nyt middel i sin politik over for de private banker, nemlig direktiver »under fire øjne« til de enkelte banker.

21. – Østrigs præsident, Adolf Schärf, ankommer til København på et 3 dages officielt besøg i Danmark.

Forslaget til folketingsbeslutning om en undersøgelse af politiets efterretningstjenestes virksomhed (se 5/2) forkastes med 122 stemmer mod 9 (s. f.); Gustav Holmberg (v.) undlader at stemme. Mellem justitsministeren og flertallet i det folketingsudvalg, der har behandlet forslaget, er der opnået enighed om, at der skal nedsættes et udvalg, som skal føre tilsyn med politiets efterretningstjenestes registrering og videregivelse af oplysninger.

22. – Forslaget om ændring i lov om skibes bemanding (se 25/2) vedtages med 120 stemmer mod 7 (s. f.).

Forslagene om udbygning af motorvejen vest om København (se 4/3) og om udbygning af visse hovedvejsanlæg i og ved København (se 5/3) vedtages enstemmigt, idet dog s. f. undlader at stemme om det sidstnævnte forslag.

Overborgmester Urban Hansen udtaler på en nordisk hovedstadskonference i Helsingfors, at man må se i øjnene, at ingen af de to skitseforslag om en hovedstadsordning, som gennem nogen tid har været drøftet i Hovedstadskommunernes Samråd, for tiden vil kunne gennemføres.

23. – En overenskomst, der skal sikre sejladsen på Grønland i konfliktsituationer, underskrives af de implicerede forbund og rederier.

24. – På provinsbankforeningens årsmøde meddeler nationalbankdirektør Svend Nielsen, at for de banker, der ikke udviser stor forsigtighed i deres långivning, vil en eventuel støtte fra Nationalbanken kun blive givet på vilkår, der er anderledes bekostelige for de pågældende banker end de vilkår, der er gældende i dag. Foreningens formand, bankdirektør Gunnar Holm, finder ikke, der er grund til at rette bebrejdelser mod bankerne, der ikke har ansvaret for den førte økonomiske politik, og peger på, at den spændvidde, der er opstået mellem bankernes rente og obligationsrenten, forøger lånepresset i bankerne. Han er heller ikke enig med nationalbankdirektøren, når denne ønsker en lov om variable kassereserver.

Fredspolitisk folkeparti, der er stiftet af tidligere medlem af Det radikale Venstres hovedbestyrelse, rektor Aage Bertelsen, Århus, vedtager på et hovedbestyrelsesmøde at acceptere et tilbud fra folketingsmand Anders Storgaard (se 26/3) om at anmelde partiet til det kommende folketingsvalg.

26. – På LO's repræsentantskabsmøde udtaler formanden, Eiler Jensen, at fagbevægelsen aldrig frivilligt vil gå med til permanent tvungen voldgift; man vil gøre meget for at undgå de indkomstkapløb, man flere gange har oplevet uden for fagbevægelsens kredse. Repræsentantskabet vedtager med overvældende majoritet forslaget til nye forhandlingsregler (se 30/4), der hermed er godkendt af begge parter.

27. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation af fast ejendom (se 29/1) og forslag om ændring i lov om selvangivelsen af indkomst og formue (foranstaltninger til kontrol med selvangivelsen og om straffen for skattesvig). Endvidere færdigbehandles forslag til lov om hypotekforeninger, der vedtages med 135 stemmer mod 6 (uafh.). Ved 2. behandling er bestemmelsen om nedsættelse af løbetiden for hypotekforeningslån fra 50 til 40 år udgået af forslaget.

Finansminister Poul Hansen oplyser ved 2. behandling af tillægsbevillingsforslaget, at statens kasseoverskud for 1963–64 skønnes at være ca. 800 mill. kr. eller 300 mill. kr. mere end anslået i den økonomiske årsoversigt. Damsgaard (v.) og Thestrup (k. f.) erklærer, at deres partier ved at stemme for forslaget ikke godkender de overskridelser, der har fundet sted.

På et spørgsmål af Aksel Larsen (s. f.), om regeringen billiger den af Nationalbanken førte pengepolitik, svarer økonominister Philip bekræftende.

28. – Forslaget om fuld folkepension til alle (se 29/1) vedtages enstemmigt; de uafh. undlader at stemme. Ved 2. behandling er bestemmelsen om fradrag for udbetaling efter indekskontrakt udgået af forslaget. Endvidere færdigbehandler folketinget forslaget om ungdommens uddannelsesfond (se 24/1), der ligeledes vedtages enstemmigt; også her undlader de uafh. at stemme. Under behandlingen er det samlede årlige beløb, fonden råder over, forhøjet til 115 mill. kr., heraf 98 mill. kr., ligeligt fordelt på stipendier og lån, til studerende ved højere læreanstalter. En nydannelse i lovgivningen er statsgaranti for studielån i banker og sparekasser.

Forslaget om en kornordning for 1964–65 (se 13/3) vedtages med 72 stemmer mod 9 (s. f.), medens 68 (v., k. f., uafh. og de radikale Aage Fogh og Axel Sørensen) undlader at stemme.

Forslagene om ændring af lov om rettens pleje i Grønland (se 10/3) og af lov om folketingsvalg i Grønland (se 5/3) vedtages enstemmigt.

29. – Forslaget om oprettelse af et universitet i Odense (se 27/5) vedtages enstemmigt; 4 nordjyske venstremænd undlader at stemme. Endvidere færdigbehandles forslaget om godkendelse af handelsskoler m. v. og statstilskud til disse (se 13/3), der vedtages enstemmigt, forslaget om dybfrosne levnedsmidler (se 5/3), der vedtages mod de uafhængiges stemmer, og forslag om ændring i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v.,

der vedtages med 78 stemmer mod 48, medens 3 undlader at stemme. Uenigheden drejer sig om, hvorvidt Grønlandsrådets formand skal udnævnes at regeringen, og hvorvidt der skal oprettes et sekretariat direkte under ministeren for Grønland, hvilket v. og k. f. går imod. Endelig vedtages forslaget til folketingsbeslutning om forberedelse af en socialreform (se 12/3) gennem nedsættelse af en kommission enstemmigt. Viggo Hauch (v.) undlader at stemme, fordi der i kommissionen skal sidde repræsentanter for organisationer med snævre interesser.

Ved 1. behandling af statsrevisorernes betænkning over statsregnskabet 1962–63 fremsætter formanden for udvalget, H. Larsen (Bjerre) (s.), en alvorlig advarsel mod overskridelser, der ikke på rimelig måde er varslet gennem forfatningsmæssige kanaler.

31. – På Det radikale Venstres landsmøde trækker formanden for partiet, amtsrådsmedlem Helge Petersen, sig tilbage, og til ny formand vælges direktør Søren Bjerregaard, Århus, med 207 stemmer, medens rektor Erling Rossing får 62 stemmer. På landsmødet er med 119 stemmer mod 82 vedtaget en udtalelse, der udtrykker villighed til at fortsætte regeringssamarbejdet med socialdemokratiet på 3 betingelser: at de radikale styrkes ved valget, at s. + r. v. får flertal i det nye folketing, og at der kan opnås enighed om et tilfredsstillende socialliberalt og udenrigspolitisk arbejdsprogram. I en udtalelse om militær- og udenrigspolitikken hedder det, at de radikale stadig er af den opfattelse, at Danmark kan virke til fremme at afspænding og fred ved at stå uden for en militær stormagtsgruppering, og man kræver, at vælgerne skal høres om fortsat medlemskab af NATO efter udløbet af overenskomsten i 1969.

Dansk Kvindesamfund har på sit landsmøde vedtaget en resolution, der går mod oprettelse af et særligt kvindeparti, foreslået på mødet af fhv. folketingsmedlem Elin Appel.

Juni 1964

1. – Socialdemokratiets hovedbestyrelse og folketingsgruppe vedtager en skattepolitisk udtalelse, hvori indgår et skitseforslag om kildeskat med skattefradragsret.

2. – Folketingsmand Herluf Rasmussen (se 10/5) udmelder sig af s. f. og udtræder af folketingsgruppen, i hvilken han var næstformand, men fortsætter i folketinget indtil valget som løsgænger i valggruppe med s. f., hvorved gruppen forbliver udvalgsberettiget.

3. – Regeringen har standset kommuners og koncessionerede selskabers optagelse af lån i udlandet.

Folketinget vedtager forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat (se 6/3). Den del af forslaget, som omhandler beskatningen af fortjeneste ved afståelse af fast ejendom, har ikke kunnet færdigbehandles. I overvejelserne af den endelige udformning skal indgå en skitse til en såkaldt frigørelsesafgift, som er fremsat af v. og k. f.

Folketinget afslutter en 2 dages politisk debat ved tillægsbevillingsforslagets 3. behandling og tager derefter sommerferie.

Et flertal i finansudvalget (s., r. v. og s. f.) tiltræder finansministerens forslag om indførelse af rammebevillinger (se 29/4). Venstre går imod princippet med rammebevillinger, og Det konservative Folkeparti vil i hvert fald ikke i øjeblikket gå med til en ændring af bevillingspraksis. Under disse omstændigheder beslutter finansministeren at udsætte sagen.

5. – Statsministeriet meddeler, at kongen har givet sit samtykke til, at prinsesse

Anne-Maries arveret til Danmarks trone bortfalder ved hendes ægteskab med kong Konstantin XIII.

6. – Aftalen mellem LO og arbejdsgiverforeningen om nye forhandlingsregler (se 30/4) underskrives.

7. – Udenrigsminister Per Hækkerup erklærer, at Danmark vil trække sine militære styrker væk fra Cypern, hvis der opstår krigslignende tilstande.

8. – Det økonomiske Råds formandsskabs rapport til regeringen om landbrugets strukturproblemer offentliggøres.

Det oplyses, at danske tjenesteydelser og leverancer til amerikanske baser i Grønland i 1963 indbragte 90 mill. kr.

Til formand for det udvalg, der skal føre tilsyn med politiets efterretningstjenestes registrering og videregivelse af oplysninger (»kartotekerne«) (se 21/5), er beskikket amtsmand A. M. Wamberg, Vejle: De øvrige medlemmer er højesteretssagfører Jon Palle Buhl, højskoleforstander, cand. polit. H. Engberg-Pedersen og rigsarkivar, dr. phil. Johan Hvidtfeldt.

Fhv. justitsminister, landsdommer Helga Pedersen (v.), der er valgt i Sorø amt, meddeler, at hun ikke vil lade sig genopstille til folketinget.

9. – Statsminister J. O. Krag ankommer til Washington fra New York, hvor han har besøgt verdensudstillingen. I Washington har han samtaler med præsident Johnson og en række ministre og høje embedsmænd.

Industrirådet bemyndiger sin bestyrelse til at undersøge mulighederne for industriens medvirken ved bygning af en bro eller anden fast forbindelse over Store Bælt. Spørgsmålet om industrirådets eventuelle medvirken gennem en koncession eller på anden måde vil blive afgjort senere.

10. – Nationalbanken meddeler, at diskontoen fra og med 11/6 forhøjes fra 5,5 til 6,5 pct. Det tilføjes, at diskontoforhøjelsen ikke medfører nogen ændring i nødvendigheden af, at bankerne udviser tilbageholdenhed i deres långivning eller i Nationalbankens stilling til banker, der ikke gør det. Den fg. statsminister, landbrugsminister Skytte, udtaler, at regeringen har givet tilslutning til Nationalbankens beslutning, og at diskontoforhøjelsen må ses i sammenhæng med de øvrige forholdsregler, der er truffet i år, bl. a. afgiftsforhøjelserne i februar, for at sikre en passende balance i økonomien.

Landbrugsrådets præsident, folketingsmand Anders Andersen (v.) udtaler, at det ser ud til, at det økonomiske resultat i landbruget i 1963–64 vil blive det bedste i de sidste 5 år, og at der for første gang i 10 år har været en stigning i antallet af faste medhjælpere i landbruget. Fremgangen skyldes først og fremmest forbedrede priser på eksportmarkederne, men også, at det er det første regnskabsår, hvor samtlige hjemmemarkedsordninger har virket.

11. – Det sidste kompagni af den danske FN-styrke flyver til Cypern.

Arbejdsretten idømmer 349 strejkende på Skandinavisk Tobakskompagni en bod på 220 kr. (kvinder) og 245 kr. (mænd) for fortsat strejke, efter at arbejdsretten 3/6 har kendt strejken ulovlig og idømt de strejkende bod. De strejkende vedtager derefter at slutte strejken, der begyndte 1/6.

13. – Efter sin tilbagekomst fra USA (se 9/6) udtaler statsminister J. O. Krag, at ministerpræsident Khrushchevs forestående besøg er en normal og kutymemæssig genvisit.

16. – Ministerpræsident Khruschev med familie og stort følge, deriblandt udenrigsminister Gromyko, ankommer til København.

17. – Kongen modtager ministerpræsident Khrushchev på Fredensborg Slot. Khrushchev og statsminister Krag forhandler på Marienborg, hvorefter en dansk-russisk ekspertkomité træder sammen til forhand-

linger om samhandelen mellem de to lande på grundlag af 6-års rammeaftalen. Under regeringsmiddagen på Christiansborg meddeler Khrushchev, at Sovjetunionen har afgivet bestilling på 4 køleskibe fra Burmeister & Wain.

Efter diskontoforhøjelsen 11/6 har banker og sparekasser forhøjet rentesatserne for indlån på henholdsvis 3 og 6 måneders opsigelse fra 4¼ og 5¾ til 5¼ og 6¼ pct. p. a.

18. – Ministerpræsident Kruschchev aflægger besøg på 3 fynske landbrug, deriblandt landbrugsminister Skyttes og fhv. statsministe Erik Eriksens, og er bagefter landbrugets gæst ved en frokost på Dalum Landbrugsskole, hvor han udtaler, at han ikke har set noget, han behøver at tage med hjem.

19. – Ministerpræsident Khrushchev udtaler i Studenterforeningen i København, at det ikke er hans hensigt at indlede bestræbelser for at få Danmark til at melde sig ud af NATO, selv om det ville være et nyttigt bidrag til sikring af freden. Han udtaler tilfredshed med, at hverken Danmark eller Norge agter at modtage kernevåben eller fremmede tropper eller deltage i NATO's multilaterale kernevåbenstyrker. Forinden mødet i Studenterforeningen har Khrushchev besøgt Bellahøjskuet.

20. – Ministerpræsident Khrushchev besøger Burmeister & Wain og er Grosserer-Societetets gæst på Børsen. Om forhandlingerne under Khrushchevs besøg offentliggøres et fælles kommuniqué. Udenrigsminister Per Hækkerup oplyser, at det konkrete resultat af forhandlingerne hidtil er ordrerne på de 4 køleskibe. Desuden er forhandlingerne om levering af en kemisk fabrik til Sovjetunionen blevet fremmet.

Arbejdsministeren har nedsat et udvalg, der med byretsdommer C. Ove Christensen som formand skal undersøge funktionærbegrebet og drøfte funktionærernes forhandlingsret.

21. – Ministerpræsident Khrushchevs besøg i Danmark afsluttes.

22. – I et møde i det udenrigspolitiske nævn gør statsminister J. O. Krag rede for forhandlingerne med ministerpræsident Khrushchev, og udenrigsminister Per Hækkerup meddeler, at regeringen er indstillet på, når anmodning derom modtages fra FN's generalsekretær, at lade det danske troppekontingent og den danske politistyrke på Cypern være til rådighed for FN i den 3 måneders periode fra 26/6 at regne, hvormed sikkerhedsrådet har forlænget den fredsbevarende aktion.

Mellem Centralorganisationen af Metalarbejdere i Danmark og Sammenslutningen af Arbejdsgivere inden for Jern- og Metalindustrien er der sluttet aftale om midlertidig udvidelse af adgangen til afspadseringsfrit overarbejde. Aftalen udløber 31/10. Parterne har drøftet spørgsmålet om anvendelse af udenlandsk arbejdskraft, og det er aftalt, at dette spørgsmål kan tages op igen, hvis den trufne aftale ikke er tilstrækkelig til at afhjælpe arbejdskraftmangelen.

23. – Statsminister J. O. Krag udtaler om ministerpræsident Khrushchevs besøg, at det var en klar forudsætning, at der ikke kunne forhandles om ændring af Danmarks udenrigspolitik; vor udenrigspolitik står, hvor den stod.

Efter samtaler mellem statsministeren og Det økonomiske Råds formandsskab træffer regeringen en række foranstaltninger, der skal lette presset på arbejdsmarkedet. Forsvarets genindkaldelser til efteråret sløjfes, visse grupper af værnepligtiges hjemsendelse fremskyndes, og der vil i månederne juli–september blive indkaldt 1900 færre, end der samtidig hjemsendes. Arbejds- og socialministeren vil forhandle med fagforeningerne om udvidet adgang til overarbejde i byggefagene; ikke absolut nødvendige reparationer samt vedligeholdelse af offentlige bygninger udskydes til vintermånederne, og fristen for igangsættelse af nye offentlige byggearbejder udskydes fra 1/9 til 15/10.

I udkastet til handlingsprogram, der skal forelægges på Venstres årsmøde, siges det bl. a., at Venstre ønsker, at den danske regering må have fuld bevægelsesfrihed, så man kan udnytte enhver mulighed inden for de europæiske enhedsbestræbelser, som Fællesmarkedet er udtryk for.

Folketingsmand Poul Møller (k. f.) udkaster tanken om en forening til værn for borgerrettigheder.

24. – LO.s formand, Eiler Jensen, udtaler, at det er helt overensstemmende med helhedsløsningen, når tjenestemandsorganisationerne til foråret vil kræve sådanne lønforbedringer, at de kommer på linie med lønudviklingen i øvrigt.

26. – Grønlandsudvalget af 1960 afgiver betænkning og afslutter dermed sit arbejde.

Det statsministerielle udvalg, der skal undersøge mulighederne for en udflytning af statsinstitutioner og virksomheder fra København til provinsen, vil blive suppleret med jyske folketingsmedlemmer. Udvalget, der hidtil har bestået af embedsmænd, afgav 3/6 sin betænkning om den principielle side af sagen, hvorefter formanden, direktør Skat Rørdam, udtrådte.

27. – Ved Venstres årsmøde i Aalborg oplyser partisekretæren, folketingsmand Harald Nielsen, at partiet nu tæller 181.272 medlemmer, en fremgang på 241 siden sidste landsmøde. Partiets formand, fhv. statsminister Erik Eriksen udtaler, at venstre ønsker en tillægspension, der omfatter alle borgere og finansieres over skatterne.

28. – Venstres handlingsprogram (se 23/6) vedtages enstemmigt af årsmødet. Fhv. statsminister Erik Eriksen erklærer over for ønsker om ikke at afskrive muligheden for at danne en ren venstreregering, at han ikke vil lade sig binde til den svageste løsning.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

INSTITUTET (FRA 1960 SELSKABET) FOR HISTORIE
OG SAMFUNDSØKONOMI

Arbejdslønnen i Danmark under skiftende Konjunkturer ca. 1850–1913. Af Jørgen Pedersen. Gyldendalske Forlag. 1930, 389 S., 2,00 Kr. (udsolgt).

Sociale Studier i dansk Historie efter 1857. Under Ledelse af P. Engelstoft og Hans Jensen. Gyldendalske Forlag, 1930, 189 S., 1,00 Kr. (udsolgt).

Bidrag til Arbejderklassens og Arbejderspørgsmaalets Historie i Danmark fra 1864–1900. Under Ledelse af P. Engelstoft og Hans Jensen. Gyldendalske Forlag, 1931, 424 S., 2,00 Kr. (udsolgt).

De danske Stænderforsamlingers Historie 1830–1848. Første Del. Af Hans Jensen. J. H. Schultz Forlag, 1931, 586 S., 4,00 Kr. (udsolgt).

Economic Conditions in Denmark after 1922. Af Jørgen Pedersen. Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi, 1931, 50 S., 1,50 Kr.

Statshusmandsbrug i Fyns Stift. Af C. Lind og Jørgen Pedersen. Instituttet for Historie og Samfundsøkonomi, 1933, 44 S., 1,50 Kr. (udsolgt).

Mænd og Meninger i Dansk Socialpolitik 1866–1901. Under Ledelse af P. Engelstoft og Hans Jensen. Gyldendalske Forlag, 1933, 174 S., 1,00 Kr. (udsolgt).

Kampen om Saar. Af Marius Buus. Gyldendalske Forlag, 1934, 80 S., 0,25 Kr. (udsolgt).

Driftsstatistiske Undersøgelser over Detailhandelens Økonomi. Hefte 1, Kolonialbranchen i Hovedstaden. Af C. Lind, Gyldendalske Forlag, 1934, 31 S., 1,25 Kr. (udsolgt).

Statistical Investigations into the Economy of Retailing. Bulletin No. 1, The Grocery Trade. Af C. Lind. Gyldendalske Forlag, 1934, 58 S., 3,00 Kr. (udsolgt).

De danske Stænderforsamlingers Historie 1830–1848. Anden Del. Af Hans Jensen. J. H. Schultz Forlag, 1934, 755 S., 4,00 Kr. (udsolgt).

Driftsstatistiske Undersøgelser over Viktualiehandelen i København og Frederiksberg. Af C. Lind. Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, 1935, 32 S., 1,25 Kr. (udsolgt).

Statistical Investigations into the Economy of Retailing. Bulletin No. 2, The Provision Trade. Af C. Lind. Gyldendalske Forlag, 1935, 52 S., 3,00 Kr. (udsolgt).

Abessinien: Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, 1936, 135 S. (udsolgt).

Den polske Korridor og Danzig. Af Sven Henningsen. Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, 1936, 111 S. (udsolgt).

Dansk Jordpolitik 1757–1919. Første Del: *Udviklingen af Statsregulering og Bondebeskyttelse indtil 1810.* Af Hans Jensen. Gyldendalske Forlag, 1936, 262 S., 5,00 Kr. (udsolgt).

Driftsstatistiske Undersøgelser over Frugt- og Grønthandelen i København og Frederiksberg. Af C. Lind. Institutet for Historie og Samfundsøkonomi, 1937, 50 S., 1,75 Kr. (udsolgt).

An Analysis of Price Behaviour during the Period 1855–1913. Af Jørgen Pedersen og O. Strange Petersen. Levin og Munksgaard, 1938, 268 S., 12,00 Kr.

Den faglige Arbejderbevægelse i Danmark indtil Aar 1900. I. Bind. Til c. 1880. Af Henry Bruun. Gyldendalske Forlag, 1938, 636 S., 6,00 Kr. (udsolgt).

Rustningsindustrien, Statens Kontrol med Vaabenhandel og Vaabenproduktion. Af Svend Laursen. Gyldendalske Forlag, 1938, 93 S., 1,25 K. (udsolgt).

Storpolitik i Stillehavet. Studiekredsopgaver om Flaadetraktaterne. Singapore, Philippinerne og de japanske Mandatoer. Gyldendalske Forlag, 1938, 115 S., 2,50 Kr. (udsolgt).

Folkeforbundet, Organisation og Virksomhed. Af Erling Kristiansen. Gyldendalske Forlag, 1939, 76 S., 1,00 Kr. (udsolgt).

Danish Economic Policy 1931–1938, The Repercussion of Modern Commercial Policies on Economic Conditions in Denmark. By H. P. Götrik, Inst. f. Hist. og Samfundsøkonomi, 1939, 74 S., 2,25 Kr. (udsolgt).

Studier over det offentlige Fattigvæsens historiske Udvikling i Danmark i det 19. Aarhundrede. Af Harald Jørgensen. Gyldendalske Forlag, 1940, 426 S., 5,00 Kr. (udsolgt).

Modsætningen mellem Italien og Frankrig 1914–1939. Af Kjeld Winding, Gyldendalske Forlag, 1940, 192 S., 2,00 Kr. (udsolgt).

Textil-Raastoffer. Af Jørgen Moe. Gyldendalske Forlag, 1941, 126 S., 2,00 Kr. (udsolgt).

Driftsstatistiske Undersøgelser over Boghandelen i Hovedstaden. Af C. Lind. Inst. f. Hist. og Samfundsøkonomi, 1941, 32 S., 1,75 Kr.

Kina og Stormagterne. Af I. Grünbaum og Hanna Kobylinski. Gyldendalske Forlag, 1942, 202 S., 3,00 Kr. (udsolgt).

Bidrag til de tidligere dansk-vestindiske Øers økonomiske Historie med særligt Henblik paa Sukkerproduktion og Sukkerhandel. Af P. P. Sveistrup. Inst. f. Hist. og Samfundsøkonomi, 1942, 119 S., 3,00 Kr. (udsolgt).

Arbejdsforhold indenfor dansk Haandværk og Industri 1857–1899. Af Georg Nørregaard. Gyldendalske Forlag, 1942, 624 S., 6,00 Kr. (udsolgt).

Kul, Tørv og Brunkul. Af Helge Andersen. Gyldendalske Forlag, 1942, 140 S., 2,00 Kr. (udsolgt).

Indien. Samfundsforhold og moderne Historie. Af Erik Rasmussen. Gyldendalske Forlag, 1942, 144 S., 3,00 Kr. (udsolgt).

Danish Exchange Policy 1914–1939. Af Poul Nyboe Andersen. Inst. f. Hist. og Samfundøkonomi, 1942, 121 S. (Duplikeret). 3,00 Kr. (udsolgt).

Dansk Jordpolitik 1757–1919. Anden Del: *Fæstevæsenets Afvikling og Jordlovgivningen i Perioden 1810–1919.* Af Hans Jensen. Gyldendalske Forlag, 1945, 484 S., 11,50 Kr.

Dansk Sukkerhandel og Sukkerindustri. Af P. P. Sveistrup og R. Willerslev. Gyldendalske Forlag, 1945, 371 S., 10,00 Kr.

Frankrig 1870–1930. Den tredie Republiks Historie. Af Ludvig Krabbe. Gyldendalske Forlag, 1945, 295 S., 9,00 Kr.

Grundlinierne i Sovjetunionens Udenrigspolitik 1917–1941. Af Ad. Stender-Petersen. Gyldendalske Forlag, 1946, 201 S., 7,50 Kr.

De forenede Nationer. Af Finn T. B. Friis. Gyldendalske Forlag, 1948, 5,50 Kr. (udsolgt).

Asiatisk Kompagni i den florissante Periode 1772–1792. Af Aa. Rasch og P. P. Sveistrup. Gyldendalske Forlag, 1948, 347 S., 10,00 Kr.

Jernmalm, Jern og Staal. Af Lauge Dahlgaard. Gyldendalske Forlag, 1949, 154 S., 6,00 Kr. (udsolgt).

Spanien. Republik og Francostyre 1931–48. Af Erik Reske-Nielsen. Ejnar Munksgaard, 1949, 323 S., 9,00 Kr. (udsolgt).

Latin-Amerika. Af Erik Bach. Ejnar Munksgaard, 1940, 252 S., 9,00 Kr. (udsolgt).

Intergovernmental Fiscal Relations. Federal State and Local Finances. Af Kjeld Philip. Ejnar Munksgaard, 1954, 171 S., 15,00 Kr.

Opsparing, Kapitalbevægelse og Formuernes Sammensætning i København 1949. Af Kjeld Bjerke. Ejnar Munksgaard, 1954, 54 S., 3,00 Kr.

Lønudviklingen i Danmark 1914–1950. Af Poul Milhøj. Ejnar Munksgaard, 1954, 222 S., 10,00 Kr.

Kurantbankens forhold til staten. Af Erik Rasmussen. Det Danske Forlag, 1955, 293 S., 25,00 Kr.

Træk af de faglige storkonflikter i 1920 og 1925. Af Heinrich Schlebaum Larsen. Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1956, 42 S., 2,50 Kr.

Det mellemste Østen. Af Erik Reske-Nielsen. Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1956, 136 S., 5,00 Kr. (udsolgt).

Om renteforskelle og emissionspolitik på obligationsmarkedet. Af Troels Glud. Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1957, 286 S., 25,00 Kr.

Fransk indenrigspolitik. Fra de Gaulle til de Gaulle. Af George Damborg. Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1958, 134 S., 5,00 Kr.

Sol og Sult. Underudviklingens problem i Italien. Af Erling Bjøl. Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1960, 192 S., 10,00 Kr.

Afrikansk Nationalisme. Af Ole Karup Pedersen, Danske Boghandleres Kommissionsanstalt, 1963, 161 S., 10,00 Kr.